

קשר איתן

בטאון קהילות ויזניץ

בס"ד, גיליון 247 • פרשת בראשית • כ"ח תשרי תשפ"ז

והיו למאורות

עמודי העבודה והצדקה
במשנת מו"ק ה'צמח צדיק' זי"ע

ויהי כן

סקירה מאלפת על כל אשר קם
ונעשה בחג במרכז העולמי

עץ החיים

ענפים ופירות מהלעבעדיג
דערהיבענע יד"ט סוכות

מלכות

הנאצרת בזהב הזה

ליומא דהילולא של רבנו הק' מו"ק ה'צמח צדיק' זי"ע
ומדן הקדוש ישראל מרוזין זי"ע

עמד העבוד ורצדקה

סיפורי קודש מפי רביה"ק
בעל 'אמרי חיים' זי"ע

בשולחן הטהור
ביומא דהילולא של רביה"ק
בעל 'צמח צדיק' זי"ע

כ"ט בתשרי תשכ"ח

זה

נרשם מהקלטה ע"י
הרה"ח ר' יצחק אונגר ז"ל
ונשמר בגנזי מוסדות שאץ ויזניץ

רביה"ק האמרי חיים מקבל קהל בחדרו הק, ברקע נראה ציור ביהמ"ד בוויזניצא

אצלנו ה'שפיגאלע' [המיוחד מבני החבורה], כל חיותנו היא ממנו, הוא מחדיר בנו חמימות". קרא לו ה'צמח' ושאלו: "מה קרה יצחק דוד?" והוא ענה: "רבי, שלא יהיו לכם טענות עלי, אין ברצוני לעמוד על גגו של הרבי..." ולא עזר כלום, ר' יצחק דוד עזב את מלאכת השחיטה.

אור באפילה

ל'צמח' היה גבאי בשם ר' חיים. פעם בשעה מאוחרת בלילה העירו ה'צמח צדיק, וביקש ממנו שיקח סכום כסף ויילך ליתנו ליהודי הגר בקצה העיר. בחוץ שרר חושך וקור, הגבאי חשש מאוד ללכת עד לקצה העיר, אולם מאידך חשש שלא למלא את בקשת הרבי, על כן יצא אל מחוץ לבית למשך חצי שעה ולאחריה שב. פנה אליו ה'צמח' ושאלו: "נו, חיים, האם עשית את השליחות?" ענה הגבאי: "הלכתי". נענה לו ה'צמח': "חיים, אתה לא היית..." משראה שלא יוכל להתחמק, נטל פנס [לאמטערנע] להאיר את הדרך, והלך מסביב כדרכו שלא יעבור את ביהכ"נ [רגילים היו אנשים לומר כי בלילות קוראים לנפטרים לעלות לתורה].

בהגיעו אל אותו הבית, קלטו אוזניו שיחה בין בני הזוג, כאשר האשה אומרת לבעלה: "ראה עדיין אין לנו מאומה מצורכי השבת, כל השבוע עבר בלא כלום". והוא ענה לה: "מה רצונך ממני? אני עמל ויגע על הפרנסה, בחורף ובקור, ומה עוד את רוצה ממני אם המזל שלנו כך?" ופרץ בבכי.

מיד דפק הגבאי על החלון. לשאלתם, ענה הגבאי: "אני כאן, חיים". התמלא הבית שמחה גדולה, כי כאשר חיים בא הרי זה סימן טוב. והוא מסר להם את הכסף. בשובו אל הצמח, נענה ואמר לו: "כן, עתה היית..."

ההתפטרות המפתיעה

הרה"ח ר' יצחק דוד [פוקס] היה שוחט בוילחוביץ. פעם בא אל זקני ה'צמח צדיק' והסתובב ליד חדר ה'פראווע שטוב'. פתח ה'צמח' הק' את הדלת, קרא לר' יצחק דוד, החווה לו בעד החלון על ארבעה יונים העומדים על הגג הסמוך, ופנה ואמר לו: "רואה אתה את אלו? בהיותם בחיים, היו כולם שוחטים".

שתק ר' יצחק דוד ולא ענה מאומה. אולם לאחר התפילה ניגש אל הבעלי בתים תושבי וילחוביץ ואמר להם: "לכו

**את כל הכסף שקיבל ה'צמח'
היה מחלק לצדקה. מתוך אלה
ראניש נשאו ליבו של ה'צמח'
לתת רק חמישים לצרכי הבית,
ואילו את השאר חילק לצדקה**

אל הרבי, שימצא לכם שוחט חדש". תמהו הללו ושאלו את ר' יצחק דוד: "מה קרה? התחדש דבר-מה?" ענה להם: "אין ברצוני להיות אצלכם שוחט". כששאלו אותו מדוע, ענה: "כי הרבי אמר לי".

מיד הלכו אל הרבי, ואמרו: "הלא ר' יצחק דוד הוא

הרב הצדיק אור הבדור קדוש וטהור
מופת הדור עמרת ישראל עיה פיה
המפורסם לתהלה כבוד קדושת שמו
מן מנחם מענדל מוויזניצא
וצוקלה'ה :

הן סרד סחקיד סמופג סקלס צעטלס וצעדוס
עוהריר מנחם מענדל מוויזניצא
סרלס לפי כבוד אלוהים סקי סליע'ל סל
סכסס סל סנסוס וניאוריס סל סס'ק
כנפי יונה וסוסכ צעיר אלוהים סליע'ל וסלסר
לל סכס'י עניס סרפוסיקס אלוהים סליע'ל
סר אסר צעסיר אסר יוסס עליו דגרי סוסכ
צקורס אלוהים סרד סקי עין מנחם מענדל
מוויזניצא סליע'ל :
יוס'ג' ער'ס עססס אס סרע'ד לפ'ק סס
צעסן ער'ססלויץ סקי יצחק שפירא

מהסכמותיו האחרונות של רביה'ק ה'צמח צדיק,
ער"ח אב תרמ"ד בעיר המרפא טריסקאוויץ

ספר הוזהר הק' מירושת רבינו ה'צמח צדיק זי"ע:
"שיין לה"ה הרב מענדל בהרב מקאסוב, לצידו שמות
שנרשמו בתוך הספר כסגולה

שער הספר 'מגדל דוד' מהגאון הרבד"ז זצ"ל
על שיר השירים, נדפס מכת"י שהיה מונח
בגני רבינו ה'צמח צדיק, ונדפס בעידודו ע"י
הגה"ח רבי בנימין מסלאטווינא ז"ל מחשובי
החסידים בצפת

יודל עביר: "אוי האט ער אייך מיס בא'גנב'וועט" [אוי כמה הרבי גנב
את לבכם]. אמרו לו: "נו, נשמע [כמה נתן]", והוא ענה: "אני נתתי
אלף [ראניש]". וכך, מתוך אלף ראניש נשאו ליבו של ה'צמח' לתת
רק חמישים לצרכי הבית, ואילו את השאר חילק לצדקה.

גבאי הצדקה

פעם בקשו מה'צמח' שיעשה לעצמו פיטער [פרוה בתוך המעיל],
ענה ה'צמח צדיק: "ר' מאיר אלי' הוא ה'פיטער' שלי, הוא מחמם
אותי!..."

ר' מאיר אלי' היה הממונה לחלק את סכומי הצדקה שה'צמח'
חילק בגלוי, ואילו בסתר סידר ה'צמח' את העניינים בעצמו.

מעלת היחוס

ה'צמח נולד' ביום כ"ד באייר, והברית היתה ב'יום המיוחס' ב' סיון,
לכן הוי מרגל בפומיה לומר על עצמו: היה לי אבא גדול, וכן יש לי
בן יקר שהוא גדול [ה'אמרי ברוך], ואני נשארתי באמצע, ה'מיוחס'.
זקני ה'אמרי ברוך' אמרו: השל"ה הק' מבאר טעם למה נכתב בין
פסוקי תוכחה 'וזכרתי את בריתי יעקב' וגו', כי הכוונה היא, שאם היו
לכם אבות כמו אברהם יצחק ויעקב, כיצד אתם נראים כך? על דרך
זה אמר ה'אמרי ברוך' בענותנותו: "היו לי אבות גדולים – ה'אהבת
שלום, ה'תורת חיים, ה'צמח', הריזינעה. אוי כמה יענישוני בעולם
האמת על שאני נראה כך אחר שהיו לי אבות כאלה, אולם – הפטיר
ה'אמרי ברוך' – כדאי אפילו לקבל 'א' באטש'ל' [עונש בעלמא דקשוט],
ובלבד לזכות לאבות כאלה..."
ומה נענה אנן אבתריה...

עניו מאוד

אבי הק' היה קורא לעצמו 'יונגאטש' וכדומה. פעם עניתי לו: "אבא,
אני מכיר יהודים שהיו אצל ה'תורת חיים' וה'צמח', וכעת נוסעים

צדקות אהב

את כל הכסף שקיבל ה'צמח' היה מחלק לצדקה. לפעמים
עמדה זקנתו ליד השולחן וגם היא לא קבלה מאומה. פעם
אחת שלח ה'צמח' זי"ע חמישים ראניש אל [הרבנית] די
באבע מרים'מוניא, היא קראה לגבאי ר' יעקל, ושאלה
אותו שמא הוא יודע מי היה כעת זיך געזעגענען [עם
קויטל ופ'נ בקודש פנימה], כי היא הבינה שאם ה'צמח'
שולח לה חמישים ראניש, כנראה שהיה יהודי עשיר שנתן

ר' יצחק דוד למד
'פשט' והתעמק בדבריו
ובתנועותיו של ה'צמח';
וזי נעמט מען אזאנע
יודען? אזא דעת צום
רבי'ן? [היכן נמצא
יהודים כאלה? כזו 'דעת'
להבין אל הרבי'ן]

נתינה יפה, ולכן נשאו ליבו של הרבי לתת לה סכום כזה.
כשנודע לה שהנגיד החסיד ר' יודל עביר רוזנברג היה
אצל הרבי, שאלה אותו הרבנית: "האם אתה היית אצל
הרבי?" והוא ענה שכן. שאלה אותו: "וכמה נתת לפדיון?"
שאל ר' יודל עביר: "למאי נפקא מינה? כמה קיבלתם עבור
צרכי הבית?" וענו לו: "קיבלנו חמישים ראניש". הפטיר ר'

על הפסוק "ד' שמעה בקולי, תהינה אזניך קשובות לקול תחנוני", הסביר ר' יצחק דוד: תחילת הנוסח הוא בתנועת תחנונים ובקשה: "ד' שמעה בקולי", ואח"כ ממשיכים, שאם ח"ו לא תרצה לשמוע את בקשתנו, פונים אנו אליך בנעימה של ציווי: "תהינה אזניך קשובות, לקול תחנוני!" – צדיק גוזר והקב"ה מקיים והפטיר מרן זי"ע: "ר' יצחק דוד למד 'פשוט' והתעמק בדבריו ובתנועותיו של ה'צמח'; ווי נעמט מען אזאנע יודען! אזא דעת צום רבי'ן!?" [היכן נמצא יהודים כאלה?! כזו 'דעת' להבין אל הרבי?!].

קשר עליון

כשנפטרה ה'צמח' אמר ר' יצחק דוד: "אם תפתח האדמה פיה מיד אכנס לשם, הוא [ה'צמח צדיק] נסתלק ואותי השאיר כאן..." כזה קשר היה לו אל ה'צמח'.

ר' יחזקאל אברהם נטמן סמוך לציון ה'צמח', ועליו אמר ר' יצחק דוד 'איתן מושבך' (במדבר כד, כא), שאתה זוכה להיות ליד הרבי. ר' יחזקאל אברהם היה אביו של הטערנעווער רב, עליו אמר ה'צמח': "האברך הזה – על העולם הזה ודאי לא חשב, וגם למען העולם הבא שלו לא היתה דאגתו נתונה, הוא היה ממש בלתי לד' לבדו".

תפילה נלהבת

שמעתי מכ"ק אאמ"ר זצ"ל, כי דרכו של ה'צמח צדיק' היתה בימות החורף שהתפלל ממש עם עלות השחר. היה נכנס לביהמ"ד כשהטלית על כתפו, הביט באברכים שעמדו סביבו ובחן אותם, וכשראה שהם סולת נקיה, אברכים נלהבים לעבודת ד' אשר מצאו חן בעיניו, אמר: 'היינט איז דער עמוד מיינער!' [היום אעבור בעצמי לפני התיבה]. און ער האט אויסגשאסן מיט א דאווענען [והוא פרץ בתפילה לוהטת].

פעם בחג השבועות היתה תפילה מיוחדת, עד שכמה שנים אח"כ שאל ה'צמח', כמה שנים יש מאותו יו"ט 'שבועות', כי זו היתה תפילה יוצאת מהכלל.

חיות הנפש

פעם בראש השנה אחר התפילה אצל ה'צמח צדיק', התבטא ה'אמרי ברוך': 'לחיותינו כהיום הזה'... אין אני צריך יותר בעולם האמת, אלא שאוכל לשמוע מאבי מלכויות זכרונות שופרות, אין אני צריך ל'חיות' גדולה מזה. והפטיר רבינו: הנוסח על 'ונאמר' הוא א וי'ניצער קנייטש.

מלהיב לבבות

דודי מאנטניא זי"ע סיפר לי כמה פעמים, שהיה חסיד בשם ר' איציקל ראדאוויצער [ר' יצחק דוד גיגר מראדוביץ], שכל חיותו היתה הצמח. פעם באו לויזניץ כמה דייטשען [שנהגו בהנהגה מודרנית], הושיבו אותם וכיבדו אותם. ניגש ר' איציקל אל הגבאי וביקש להיכנס אל הרבי. הגבאי ענה מיד שכעת אי אפשר להיכנס אל הרבי. אמר לו ר' איציקל: "שאלה אחת יש לי לשאול אותך, כמה עבירות צריך לעבור כדי שיתנו להיכנס אל הרבי..." צחק ר' יעקל מאוד, וכשה'צמח' ראה זאת, שאל אותו: מה אמר איציק שלי? תחילה ניסה הגבאי להתחמק, אולם מששאל ה'צמח' שוב, ענה הגבאי שר' איציקל שאל אותו כמה

אליך, והם אומרים שאת כל אשר ראו אצל הצדיקים שהיו עד עתה, רואים גם כאן, ויש דברים שלא ראו אז ורואים כעת". אני התכוונתי אז לר' יודל עביר, שאמר לי זאת כמה פעמים. ואבי הק' בעונותונותו השיב לי: "נע, ר' יודל עביר הוא הרי 'כולו ויזניץ' [אנו היינו אצל אבינו אחד עשר ילדים], כעת שה'צמח' איננו, וה'אמרי ברוך' איננו, אם הוא יעזוב אותנו יעזבו איתו עוד רבים, ואני עלול להישאר בלי פרנסה, לכן הוא מוסר נפשו ואומר את הדברים, בכדי שהשושלת תישאר ויהיה לי פרנסה, אף שהוא יודע מה שאני. אבל אני יודע את האמת..."

והפטיר רבינו ה'אמרי חיים': 'באין מליץ יושר', אין, היינו מי שהוא בבחינת 'אין', כלומר כלום, זהו המליץ יושר, כי אם הוא מרגיש עצמו גדול אין זה טוב. 'אנכי' עומד בין ד' וביניכם, מידת 'אנכי' – 'איך', זהו המפסיק בין ד' וביניכם.

**דרכו של ה'צמח צדיק' היתה
בימות החורף שהתפלל ממש
עם עלות השחר. היה נכנס
לביהמ"ד כשהטלית על כתפו,
הביט באברכים שעמדו סביבו
ובחן אותם, וכשראה שהם
אברכים נלהבים לעבודת ד'
אשר מצאו חן בעיניו, אמר:
'היינט איז דער עמוד מיינער!'**

דעת והתבוננות

אבי הק' סיפר לי על ר' יצחק דוד ע"ה, שכשהיה ה'צמח' מתפלל לפני התיבה, הוא לא היה מתפלל. וכי אפשר לומר שלא התפלל? – "כמעט נישט געדאווענט". הוא עמד בפה פתוח, בעינים פקוחות ובאזניים כרויות, וקלט לתוכו כל 'קנייטש' וכל 'נשימה' של ה'צמח', כדי שלא יחסיר מילה אחת מתפילת הרבי.

וכשהיו החסידים יושבים יחדיו בעבודת קילוף ה'ב'רבי'לעס' [תפוח-אדמה. מנהג זה היה נהוג בחצרות הצדיקים מ'קדמת דנא, שהחסידים ישבו יחדיו ועסקו בעבודת הקילוף – כדי שיהא די מזון לכל הציבור, ובשעה זו היו משוחחים בעניני עבודת ד' ומספרים ספורי צדיקים], היה ר' יצחק דוד מסביר ומטעים לפניו כל 'תנועה' מתנועות הרבי – כאן אמר בלשון ציווי ופקודה, כאן בניחותא ובתחנונים, או בלשון רוגז. את תנועת הנוסח של ה'צמח צדיק' בימים הנוראים

מצבת החסיד ר' יצחק דוד גייגר ז"ל, ר' איציקל ראדאוויצער
בבית החיים בטבריה

מצבת החסיד המופלג רבי יצחק דוד פוקס זצ"ל בוילחוביץ

[הרה"ק רבי יעקב שמשון מקאסוב ז"ע] הרי הוא הבן הגדול, והגדול
יסתדר כבר השני [הרה"ק רבי יוסף אלטר מראדאוויץ ז"ע] הוא חכם
מופלג, ובכך גם הוא ימצא לו עצה, אבל היונגערמאן הזה – והתכוונה
על ה'צמח' – אינני יודעת ממה הוא יחיה. אולם לבסוף נסעו רוב
העולם אליו לויז'ניץ.

עבירות צריך לעבור כדי שיתנו לו להיכנס אל הרבי... אמר
להם ה'צמח': "הנכם שומעים מה שאיניק שלי שואל, כמה
עבירות צריך לעבור כדי שיוכלו להיכנס אלי..."
פעם אחר התפילה בר"ה, כשה'צמח' התפלל מלכיות
זכרונות שופרות, ניגש ר' איציקל אל דודי מאנטניא ז"ע,
מתוך התרגשותו העצומה נתן לו קניף, ואמר לו: "איהר זעהט,
דיזיען מאן רעשפעקטיר איך" [הנכם רואים, את האדון הזה
הנני מעריך]... כשהיה מתלהב היה מדבר בלשון דייטש...

**אמר ה'אמרי ברוך:
'לחיותינו כהיום הזה'...
אין אני צריך יותר בעולם
האמת, אלא שאוכל
לשמוע מאבי מלכויות
זכרונות שופרות, אין אני
צריך ל'חיות' גדולה מזה**

ברכוני נא!

שרו 'אב הרחמן רחם עלינו בזכות הילולא דרבינו', וסיפר רבינו
ה'אמרי חיים' כי בשנה האחרונה לחיי ה'צמח' היה עולם גדול בוויזניץ.
אחר ר"ה אמר ה'צמח': היום עברו אצלי כל כך הרבה יהודים, ואף אחד
מהם לא איחל לי רפואה שלימה. והיה לבו נשבר מזה. המשיך רבינו
ואמר – עכשיו ששמעתי ששרו 'תאריך ימיו ושנותיו'... נהניתי מזה!

ההתרוממות בתפילה

בשעת תפילתו של ה'צמח' היה אחד מהחסידים שעלה
בדעתו כי יש לו הנאה כזו מהתפילה, וממילא מעתה אין
הוא זקוק לגשמיות, לא אכילה ולא שתיה, כי לשם מה צריך
זאת, והחליט שהוא מפסיק עם העולם הגשמי.
אחר התפילה היו מחלקים לעקאח ובילקעס, מיד ניגש
אותו חסיד וביקש גם הוא, אך מיד תפס את עצמו – הרי
רק לפני רגע חשבתי שמעתי רק אעבוד את השי"ת, וכעת...
מיד רץ אל הצמח ואמר, חשבתי שכבר הגעתי לדרגה
כלשהי, וכבר נהייתי קצת בן אדם, והנה כבר חסר לי
הלעקאח. ענה לו הצמח, דוד המלך אמר 'תהילת ד' דיבר
פי ויברך כל בשר', כשהוא אומר שבחים לפני האין סוף
ברוך הוא, גם מי שחושב שהגיע כבר לדרגה של תהילת ד'
דיבר פי, עדיין צריך לדעת שבשר נשאר בשר...

ירושת ההנהגה

הרבנית של ה'תורת חיים' אמרה על בניה: בני הגדול

הנה המקלבים גלעד

ביהמ"ד העתיק של רבוה"ק זי"ע בוויזניצא

רשפי אש ממסכת הידידות האמיצה וההערצה הגדולה שהיתה לרבותינו הק' ה'תורת חיים וה'צמח צדיק' זי"ע עם מרן קדוש ישראל מרוזין זי"ע

אוצר בלום ומקובץ של אמרות טהורות, פתגמי קודש, סיפורים ועובדות
לרגל יומא דהילולא קדישא של רבינו הק' ה'צמח צדיק' זי"ע בכ"ט בתשרי
ושל הרה"ק מרוזין זי"ע בג' בחשוון * זה אל זה יעריצו

| יוסף מאיר האס |

"פתחו לי את הדרך בין האנשים" קרא רבנו "רצוני לראות את אוהלי של ממתיק הדינים" בציון הקדוש מרוזין ז"ע במסע הקדוש 'אכסוף', תשרי תשפ"ה

המאיר לעולם כיום, ו'לילה' מורה על הרשע שנחשך תוארו על ידי מעשיו הרעים כלילה. כששני צדיקים נועדים יחדיו, הרי "יום ליום יביע", צדיק אחד מבקש מהצדיק השני, "אומר", שהוא יאמר איזה דבר תורה, אבל "לילה ללילה יחוה", כששני רשעים נפגשים יחד ואחד אומר איזה דבר, מה אנו שומעים מהשני, "דעת", אני כבר יודע מזה מזמן..."

באחת הפעמים שנפגשו ביניהם בעת שהרה"ק מרוזין שהה בקאסוב, כידוע באותה תקופה היו פעמים רבות מסתגרים הצדיקים לשיחות בארבע עיניים, אולם אחד החסידים שכיוון פעם את שעת פגישתם, התחבא לפני כן באותו חדר ובין השאר שמע, כי הרה"ק מרוזין שואל את רבינו ה'תורת חיים': "מחותן! מתי יש לכם גילוי אליהו הנביא?" ותשובתו היתה: "כאשר אנו מתכוננים לכך..." לשאלת רבינו ה'תורת חיים' את מחותנו ה'ק' מרוזין מתי הוא זוכה לכך? תשובתו היתה: "במוצאי שבת..."

פעם שאל רבינו ה'תורת חיים' את הרה"ק מרוזין לשם מה הוא נוסע במרכבה רתומה לסוסים רבים? ענהו הרה"ק מרוזין: "אנו נזהרים, כי אם ח"ו נכנס לבוץ, נוכל לצאת מתוכו בקלות". לשמע התשובה הפטיר מרן ה'תורת חיים': "ואנו נזהרים שלא להיכנס כלל לתוך הבוץ..."

מה לנו פה

ברוב אהבתם של הני צדיקים ביניהם אהדדי, היו מפליגים כל אחד בשבחו הגדול של השני. שבחים רבים קשר מרן ה'תורת חיים' על ראשו של מחותנו הרה"ק מרוזין, והרי לפנינו כמה מהם. מסופר כי רבינו ה'תורת חיים' היה אומר לאנשים שלא ייסעו אל הרה"ק מרוזין, ופעם כשהגיע רבינו ה'תורת חיים' לבקר אצלו, שאלו הרה"ק מרוזין: "מחותן! האם נכון הדבר שאתם מעבדים אנשים מלנסוע אלי?"... השיב לו מרן ה'תורת חיים': "בוודאי! אנשים כערכנו צריכים לנסוע אליכם, אבל אנשים פשוטים מה להם ולכם..." סיפור נוסף המגלה מעט כמה אחז רבינו ה'תורת חיים' מקדושתו ופרישותו של הרה"ק מרוזין, סיפר הרה"צ רבי חיים פלאך זצ"ל [אביו של הגה"צ רבי דוד צבי שנעבאלג זצ"ל דומ"ץ ויזניצא], שהוא היה גר

קשר אמיץ וחזק ביותר היה למרן קדוש ישראל מרוזין זי"ע עם חתנו רבינו ה'ק' בעל 'צמח צדיק' מויזניצא זי"ע ועם מחותנו רבינו ה'ק' בעל 'תורת חיים' מקאסוב זי"ע, כאשר במיוחד התחזק הקשר הנפלא ביניהם לאחר שמרן ה'צמח צדיק' נשא את בתו הרבנית הצדקנית מרת מרים מאניא ע"ה בחודש סיון תר"ג.

בכל פעם שנפגשו הני תרי צדיקי עליון ביניהם, אם היה זה בעת שהגיעו לבקר אחד בהיכלו של השני, או בעת אירועי השמחות שהתקיימו עקב קשרי החיתון שנעשו ביניהם כאמור, היו הפגישות הללו מלאות בדברי תורה ומתובלות בפנינים יקרים ונפלאים, שנשארו חרוטים וחוקקים לדורות, כאמרי שפר נדירים שנותרו לפליטה משני צדיקים אלו, שמייעטו לדבר ולומר דברים ברבים.

סיפור נפלא מובא, שכאשר נפגש פעם הרה"ק מרוזין עם מחותנו מרן ה'תורת חיים', ביקש הרה"ק מרוזין מרבינו

"...סיפר כ"ק מרן אדמו"ר ה'תורת מרדכי' זי"ע, שביום ג' חשון התפלל מרן ה'ס"ק זי"ע לפני התיבה לרגל הילולת זקנו ה'ק' מרוזין זי"ע, והוסיף באמרו: "לכאורה ווייל ער האט געהייסן נאך אים..."

ה'תורת חיים' שיאמר איזה דבר תורה, והוא ענה שיאמר המחותן איזה דבר תורה. כך היה כמה פעמים, ששניהם סירבו לומר בעצמם ורק ביקשו לשמוע מהשני. לבסוף ענה הרה"ק מרוזין ואמר: "כתיב 'יום ליום יביע' אומר ולילה ללילה יחוה דעת" – 'יום' מורה על הצדיק

תמונה נדירה מהציורים הק' בעיר סאדיגורא ובראשם ציון הק' של מרן הסב"ק מרוזין זי"ע מתוך עיתון ישן - ירחון בית רוזין

מרן רבנו הקוה"ט זי"ע בהשתטחות על ציון הרה"ק מרוזין זי"ע, מנחם-אב תשנ"ד

מחותנו הרה"ק מרוזין זי"ע אמר, אנו סברנו שהמחותן יעלה על סוסי אש השמימה, אבל בראותינו שגם הוא נפטר, אנן מה נענה אבתריה?...

הגה"צ רבי דוד שפרבר זצ"ל אב"ד בראשוב, סיפר ששמע מרבו הק' בעל 'לקט עני' מקאסוב זי"ע, שבכל פעם שהלך מרן ה'תורת חיים' לבקר אצל מחותנו הרה"ק מרוזין, לפני שנכנס לחדרו היה מעביר מטפחת על פניו ואמר בזה הלשון: "אינני רוצה שהמחותן הקדוש ישקיף מבעדנו..."

לקדש את הלבנה

עודנו באיבו, כבר התפרסם רבינו הק' ה'צמח צדיק' זי"ע בילדותו, כי לגדולות נוצר ושקד על תלמודו וימם ולילה, עד שעלה במעלות רמות ונשגבות בתורה וביראה. משחר נעוריו ניתן היה לקרוא עליו את הכתוב (ירמ' כג, ה) "הקימותי לדוד צמח צדיק, ומלך מלך והשכיל, ועשה משפט וצדקה בארץ", כשכבר בגיל שש הציעו עבורו שידוכים נכבדים.

השדכן שהציע את הרבנית הצדקנית מרת מרים מאניא ע"ה, בתו של קדוש ישראל מרוזין זי"ע, היה הרה"צ רבי דוד לייב מגיד זצ"ל בן המגיד הק' רבי צבי הירש מנדבורנא זי"ע בעל 'צמח ד' לצבי' [רבו המובהק של רבינו הק' ה'אהבת שלום' מקאסוב זי"ע].

על סיפור התקשרות השידוך סיפר הגה"צ רבי דוד שפרבר זצ"ל אב"ד בראשוב מפי זקני חסידי קאסוב, סיפור מופלא ביותר:

כאשר ההצעה מצאה חן בעיני מרן ה'תורת חיים', החליט לבצע את השידוך הלכה למעשה ובחר בשניים מחסידיו ושלח אותם אל הרה"ק מרוזין להיות אצלו ביום הכיפורים. רבינו ה'תורת חיים' הורה להם, כי במוצאי יום הקדוש, עת יבקש הרה"ק מרוזין לקדש את הלבנה, היא תהיה חבויה ומוסתרת בעננים, ואז ילכו אליו ויגידו לו בשמו, שאם יאות להשתדך אתו, אזי תיראה הלבנה ויוכל לקדשה. אכן, במוצאי יום הקדוש היו השמים מכוסים בעבים והרה"ק מרוזין לא יכל לקדש את הלבנה. בבוא השליחים להציע את שליחותם, נאות הרה"ק מרוזין לקבל את ההצעה, והנה ראה זה פלא, כי השמים התבהרו לפתע והרה"ק מרוזין קידש את הלבנה בשמחה רבה, באמרו בהתפעלות: "כ'האב נישט געוויסט אז ער שאפט אויף די לבנה" (לא

בקולומייא והיה מנהגו לעלות בכל מוצאי שב"ק לדירתה של הרבנית הצדקנית מרת שיינדאלי ע"ה בתו של מרן ה'תורת חיים', שגם היא התגוררה בעיר קולומייא, כדי לשמוע ממנה סיפורים ששמעה מאחיה ומזקני החסידים. פעם אחת סיפרה לו הרבנית שהיא זוכרת, בעת שאביה מרן ה'תורת חיים', חזר מהלווייתו של מחותנו הרה"ק מרוזין בשנת תרי"א ונכנס לביתו, פתח את דלת חדרה של הרבנית ע"ה ואמר לה בזה הלשון: "אין לנו מה לעשות כאן עוד, נוסעים אנחנו לארץ ישראל; חשבתי שהמחותן הרה"ק מרוזין יעלה לשמים כדוגמת חנוך מלאך מט"ט, אבל ראיתי שקברוהו כאחד האדם, א"כ אין לנו עוד מה לעשות כאן..."

רבינו ה'תורת חיים' אכן החליט אז לנסוע לארץ ישראל,

"...הפטיר ה'צמח' לאותו חסיד: 'הרי חותני הק' היה אמת ואם הוא אמר שהרה"ק מצאנו הוא מבית דין של מעלה הרי גם זה אמת, וגייסי הם גם כן אמת, ובתוך כל כך הרבה אמת, אינני רוצה להתערב'..."

אלא שהחסידים לא נתנו לו לנסוע...

כיו"ב סיפר הרה"ח ר' מנדל שטיינמן ז"ל (עדות חיה עמ' 307) ששמע מפה קדשו של הרה"ק בעל 'מקור ברוך' מסערת ויז'ניץ זי"ע (יומא דהילולא ב' חשון) שאמר גם הוא בסגנון זהה: "זקני הק' ה'תורת חיים' זי"ע, אחר הסתלקותו של

ידעתי כי שליט הוא על הלבנה), ומיד הסכים לשידוך. יצוין כי לרבינו ה'תורת חיים' היתה ברכה מיוחדת שקיבל מחותנו הרה"ק רבי יהודה מאיר משפוטיוקא זי"ע, שיוכל לפעול תמיד לקדש את הלבנה בכל עת, שזוהי ברכה מתבקשת ביותר במדינות אירופה בהן מכסים עננים בדרך-כלל את רקיע השמים. ('מלכי קדושי' עמ' שו).

צאתכם לשלום' למלאכים

בשלב הגמר של השידוך, נועדו שני המחותנים להיפגש בדבר השידוך בעיר בוטשאן שברומניה, והרה"ק מרוזין שאל את רבינו ה'תורת חיים' שימנה בפניו את מעלותיו של בנו החתן. השיבו רבינו ה'תורת חיים' בשלושה דברים: (א) המעלה הראשונה, כי הוא נקרא על שם אבי הק' (רבינו ה'אהבת שלום' זי"ע) ובוודאי יהיה דומה לו; (ב) הוא ישן אתי במיטה; (ג) הוא נולד לעת זקנותי. כשרצה מרן ה'תורת חיים'

"...סיפור יקר זה היה רגיל בפי קדשו של רבינו הק' ה'ישועות משה' זי"ע והיה מסיים ומפטיר: "זקני הק' ה'תורת חיים' זי"ע לא התנה עם גופו שישתפק במועט, כי דרך אחרת היתה עמו - לאכול ולהעלות הכל לשם שמים..."

להוסיף עוד ממעלות החתן, אמר לו הרה"ק מרוזין שדי בזה... [דברים אלו נמצאים רשומים בכתב יד קדשו של רבינו הק' ה'אמרי חיים' זי"ע, שציין לעצמו עובדה זו ברשימותיו האישיות].

אחרי סגירת השידוך שאל הרה"ק מרוזין את רבינו ה'תורת חיים' האם יש לו גבירים שיוכלו לעמוד לימין קדשו עבור הוצאות החתונה והנדוניה? השיב מרן ה'תורת חיים': אכן, יש לי שלשה גבירים ואלו הם: ר' יודל עביר רזנברג, ר' מענדיל קומושטער ור' יהושע דרימער מסקאלע. ('טובות זכרונות' עמ' כה).

מועד הכלולות נועד להיות לאחר חג השבועות שנת תר"ג, בו בזמן שכל משפחת הרה"ק מרוזין התגוררה בעיר קיישינוב, ורק הוא התגורר כבר בסקאלא שבגאליציה ללא כל משפחתו [שלא היו רשאים לעזוב את רוסיה, כל עוד שהיתה קיימת דרישתה של הממשלה הרוסית להחזרתו של הרה"ק מרוזין מאוסטריה לרוסיה והחזיקו בהם כבני ערובה] ולכן נועדה החתונה להתקיים בקיישינוב, כשנבצר מהרה"ק

מרוזין להשתתף בשמחה, כי היה נעצר מחדש ע"י השלטון הרוסי. שבת העלייה לתורה של החתן שקדמה לחתונה, התקיימה בעיר סקאלא לא הרחק מן הגבול. למחרת השבת ביום ראשון, ערך הרה"ק מרוזין סעודת פרידה לכבוד מחותנו והחתן, וידועה דרכו בקודש שכמעט לא טעם מאומה מכל המאכלים שהובאו לפניו. מחותנו רבינו ה'תורת חיים' שהבחין שגם תמול וכן היום שאין מחותנו אוכל כלום, שאלו: "מפני מה אין המחונן אוכל אלא מעט מזעיר?" השיב לו הרה"ק מרוזין בלשון קדשו: "כשנודע לי שנשמתי מוכרחת לרדת להאי עלמא, התנינו תנאי מפורש עם הגוף שאין אנו יכולים להתקשר עמו, אלא על מנת שישכים להסתפק במועט, ולא סתם מועט, אלא מיעוטא דמיעוטא מכל ההצטרפות הגופניים, והגוף הסכים לכך, ועתה הוא שומר על התנאי..."

כששמע רבינו ה'תורת חיים' את סיבת הדבר, הניח גם הוא את הכף מידו ופסק מלאכול, הגם שדרכו בקודש היתה אחרת... כשראה זאת הרה"ק מרוזין שאלו: "ולמה אין המחונן אוכל? האם גם אתם התניתם תנאי כזה עם הגוף?"

ענהו רבינו ה'תורת חיים': "דווקא לא! אלא הסיבה שאינני ממשיך לאכול נובעת מטעם אחר, כי עכשיו התבחר לי דבר שנתקשיתי בו זמנים טובא - והוא: בכל ליל שבת קודש, כשיהודי בא מבית הכנסת בלויית שני מלאכי מרום, הרי הוא מקבל פניהם בשירה ובזמרה, ומנגן לפניהם שירת 'שלום עליכם', 'בואכם לשלום', 'ברכוני לשלום', ברם מיד אחרי זה הוא נפרד מהם ומשלח אותם בשירת 'צאתכם לשלום', ודבר זה נראה מאוד תמוה, מפני מה הוא ממהר לשלח אותם מעל פניו לפני הסעודה? אך עתה נודע לי טעם הדבר, שהוא משלח אותם מפני שאין האדם מסוגל לאכול בנוכחותם של מלאכים, שאינם אוכלים עמו ביחד..."

סיפור יקר זה היה רגיל בפי קדשו של רבינו הק' ה'ישועות משה' זי"ע והיה מסיים ומפטיר: "זקני הק' ה'תורת חיים' זי"ע לא התנה עם גופו שישתפק במועט, כי דרך אחרת היתה עמו - לאכול ולהעלות הכל לשם שמים".

מלכים ממך יצאו

לפני ברכת המזון בירך הרה"ק מרוזין את החתן, מבלי להניח את ידיו עליו. המחותנת הרבנית צדקנית מרת ציפורה ע"ה [א"ח מרן ה'תורת חיים'] שראתה זאת מפתח החדר הסמוך, ביקשה מהרה"ק מרוזין שיניח את ידיו על ראש החתן ויברכהו, כי הלוא צדיק הדור הוא בבחינת כהן שצריך לברך בנשיאת כפיים... השיב לה הרה"ק מרוזין שאין צורך בכך, אלא די בפה בלבד, כי קדושת הפה גדולה מקדושת הידיים, ככתוב במפורש בפרשת ברכת כהנים "כה תברכו את בני ישראל אמור להם", בפה ולא בידיים..."

הרה"ק מרוזין בירך בזאת את החתן בלחש בלשונות של ברכות ואיחולים רבים, כשבסיומו נשמע קולו אומר: "ס'זאל זיין אידישע גדולה ביי דינע קינדער!" (שתהיה גדולה יהודית אצל צאצאיו).

אחרי הסעודה ליווה הרה"ק מרוזין את מרן ה'תורת חיים' ואת החתן, עד סמוך לגבול הרוסי, שם ירדו כולם מהעגלות והמחותנים שוחחו ביניהם שעה ארוכה. הרה"ק מרוזין אמר 'תורה' ורקדו במשך כשעתיים בהתלהבות גדולה ועצומה. כשהגיעה שעת הפרידה, אמר הרה"ק מרוזין להחתן: "אתה בני החתן היקר, הלא אתה דומה למלך"

מין רבנו שליט"א בפתח האוהל הק' בסדיגורה, במסע הקודש אייר תשע"ה

לא יתכן שאחריהם יושיבו גדולי ישראל, וכן גם לא ראוי שישבו בניו אחרי הני גדולים, ולכן החליטו לומר לבניו וחתינו שלא יבואו ל'טיש', וכן עשו.

המשיך ה'צמח' לספר: "אני הבנתי שכאשר יסבו בשולחן גדולים וצדיקים אלו, בוודאי אז יאמר חותני הק' דברים נשגבים ביותר ולכן החלטתי לבוא ל'טיש' ולהתחבא מתחת לשולחן, ואכן שמעתי אז דברים העומדים ברומם של עולם יוצאים מפי חותני הק'".

כשסיים חותני הק' לומר דברי אלוקים חיים, הסתובב לעבר הרה"ק ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע שישב לצידו ושאל אותו: "צאנזער רב! מסכימים אתם למה שאמרנו? ברצוני שתסכימו אתי, כי הרי אתם מבית דין של מעלה..." הפטיר ה'צמח' לאותו חסיד: "הרי חותני הק' היה אמת ואם הוא אמר שהרה"ק מצאנז הוא מבית דין של מעלה הרי גם זה אמת, וגיסיי הם גם כן אמת, ובתוך כל כך הרבה אמת, אינני רוצה להתערב..."

ובפרט שאתה בן למשפחת מלוכה מלך בן מלך, מבקש אני ממך בנך, אנא גזור בגזירה שיבוטלו מעלי ומעל כל בית ישראל כל גזירות קשות ורעות".

החתן ענה 'אמן' ברטט ואחר כך שם החתן את ידיו על ראש חותנו צדיק הדור מרוזין, ובירכו.

את החתונה הגדולה שהתקיימה כאמור בקיישינב פיאר דולי ישראל והמוני חסידים. לאחר החתונה נסע רבינו להיות סמוך על שולחן חותנו הק' מרוזין שהתגורר אז בעיר סאדיגורה, ומאז נקשרה נפשו בנפשו בקשר אמיץ ואיתן עד יום הסתלקותו בג' חשוון תרי"א, כפי שיובאו להלן מעט מזעיר הני מילי מעלייתא שנשמעו ונאמרו מפי קדשו במרוצת השנים.

אמת לאמיתה

מנהג היה לו למרן ה'צמח' צדיק זי"ע, שלא היה יוצא לערוך 'טיש' לסעודת מלוה מלכה, אלא אם היה חל יומא דהילולא באותו שבוע, אז היה יוצא במוצאי שבת קודש לערוך סעודת מלוה מלכה והיה מספר סיפורי צדיקים, כשכמעט בכל הפעמים הזכיר את חותנו הרה"ק מרוזין זי"ע. כשפרצה המחלוקת הידועה בין חצרות צאנז ורוזין, לא רצה רבינו ה'צמח' להתערב בה. ביקשה אפוא הרבנית הצדקנית מרת מרים מאניא ע"ה מאחד החסידים, שבעת שיספר הרבי סיפורי צדיקים בסעודת מלוה מלכה וכמו תמיד ודאי יזכיר את אביה, יועיל נא 'להזכיר' לו מדוע א"כ אינו מתערב לטובת גיסיו הק' למען כבוד בית חותנו. הבטיח לה החסיד שיעשה כדבריה, אולם באותה סעודת מלוה מלכה לא סיפר ה'צמח' בכלל סיפורים. כשהגיעו כבר ועמדו לפני ברכת המזון, והחסיד שהיה מאד מסור להרבנית ורצה לקיים את שליחותה, אזר אומץ ואמר לרבינו ה'צמח': "כל העולם מתפללים מדוע אין הרבי מתערב לטובת גיסיו הק' בני הרה"ק מרוזין..." בשמעו את דברי החסיד, התחיל ה'צמח' לספר את הדברים האלה:

באחת השבתות באו הרבה גדולי עולם לשובות אצל חותני הק' והסתפקו הממששים את מי צריכים להושיב בראש, כי אם יושיבו בראשונה את בני הרה"ק מרוזין, הרי

"...הגה"צ רבי דוד שפרבר זצ"ל אב"ד בראשוב סיפר ששמע מרבו הק' בעל 'לקט עני' מקאסוב זי"ע, שבכל פעם שהלך מרן ה'תורת חיים' לבקר אצל מחותנו הרה"ק מרוזין, לפני שנכנס לחדרו היה מעביר מטפחת על פניו ואמר בזה הלשון: "אינני רוצה שהמחותן הקדוש ישקיף מבעדני..."

בהעלותך את הנרות

רבינו ה'צמח' צדיק זי"ע סיפר פעם תחת אחד השיחים: המנהג אצל חותני הק' מרוזין זי"ע היה שבכל יום ויום היה אחד חייב לומר איזה מימרא או לספר איזה עובדא מהרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע. פעם אחת סיפר אחד לפניו על הכנותיו על הרה"ק מבארדיטשוב לקראת ימי החנוכה, וסיפר שאחרי שהדליק את המנורה, עמד על ידה במשך שבע שעות...

מן רבנו שליט"א על ציוני הקודש באוהל הק' בוויזניצא, במסע הקודש 'אכסוף', תשרי תשפ"ה

מסירות נפש להשי"ת

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מספינקא זי"ע מביא בספרו ('חקל יצחק' פר' יתרו) ששמע מאביו הרה"ק בעל 'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע, ששמע מפי קדשו של מרן ה'צמח צדיק' זי"ע שאמר, כי פעם אחת נסע עם חותנו הק' מרוזין זי"ע וסיפר עמו מילי דעלמא, ולבסוף אמר לו חותנו הק': "זהו [היינו לשוחח במילי דעלמא] דרך להצדיקים הקדושים, אבל לאברך כמוך, די אשר בכל עת ורגע תמסור נפשך ורוחך ונשמתך לפני הקב"ה וב"ש בדביקות..."

אמר הרה"ק מרוזין: "אני אומר להיפך, "כי תבוא אל הארץ", פירוש לעולם הזה, ששם יוכל כל איש ישראל לקנות שלימות לנפשו, כל חד לפום מדרגתו, ושייך לשמוח בזה. לא בארץ העליונה, שהוא אך בחינת עומד, כי מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת (ע"ז ג), ומה זו השמחה. וכן במה שאמר שמואל (ברכות נח), נהירין לי שבילי דרקיע כשבילי דנהרדעא, אני אומר להיפך, נהירין לי שבילי דנהרדעא כשבילי דרקיע, כי מי שמהפך חומר לצורה יזכה לחזות בנועם ד' בשבילי דרקיע, לא כן בשבילי דנהרדעא הוא דבר גדול מבלי לתעות בהם בתוהו לא דרך... עכ"ק.

העומדים על סודך

פעם התחבא אחד מגדולי החסידים בתוך חדרו של מרן ה'צמח צדיק' זי"ע, כדי לשמוע איך הוא לומד גמרא. כשסיים ה'צמח' את לימודו, התחיל להסתובב בבית אנה ואנה, עד שהבחין בו ושאלו: "מה אתם מחפשים כאן?". ענה לו החסיד: "רציתי לשמוע את הרבי לומד גמרא..." ענה לו רבינו ה'צמח' אספר לך מעשה:

פעם נסעתי לחותני הרה"ק מרוזין זי"ע ונפגשנו באמצע הדרך. ירדנו שנינו ממרכבתנו וחותני הק' התחיל לספר לי, שמרכבתו נעשתה על פי סודות בדרך הקבלה ואף נרמזים בה מעשי מרכבה, והמשיך לדבר דברים שלא הבנתי מהם מאומה. מאחר שהבנתי שסודות נוראים הוא דובר, פתחתי את פי בכדי שלכל הפחות יכנס הבל פי יווצא ממנו בקדושה ובטהרה, לתוך פי..."

לימים כשסיפר החסיד את המעשה, הפטיר באמרו: "כנראה שהרבי רצה לרמז לי בספרו עובדא זו מחותנו הק', שאף ששמעתי את לימודו, מכל מקום רק את פשטות הפשט הבנתי, אך לא את פנימיות הלימוד..."

עוד הרבה יש להאריך ולהרחיב על הקשר האיתן שהיה בין רבינו הק' ה'צמח צדיק' זי"ע לחותנו הק' מרוזין זי"ע, אך קצרה היריעה מהשתרע ושאר הדברים הלא המה כתובים ופזורים בספרי קורות העתים למלכות בית ויזניץ ורוזין, שכל המעיין בהם ימצא נחת.

פעם אחת סיפר אחד לפניו על הכנותיו על הרה"ק מבארדיטשוב לקראת ימי החנוכה, וסיפר שאחרי שהדליק את המנורה, עמד על ידה במשך שבע שעות...

אני אומר להיפך

דרכו של הרה"ק מרוזין זי"ע היתה, שבשבת בבוקר לא היה מסב על שולחנו עם אנשים. פעם אחת קרא לחתנו מרן ה'צמח צדיק' זי"ע, שיכנס אצלו אחרי התפילה בשעת ה'קידוש' והרכין ראשו ואמר: "התחלת הסדרא משבוע זו, הוא 'והיה כי תבוא אל הארץ'. 'והיה' הוא לשון שמחה. מבאר האוה"ח הק', כי הכוונה הוא, מתי יבוא לארץ עליונה."

ציבור אנ"ש שופכים שיח ותחינה בתוכי האוהל הק' בסדיגורה, במסע הקודש 'אכסוף', תשרי תשפ"ה

לאחזוקי נפשאי בכהני: ג' חשון בצילו של מרן הס"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר ה'תורת מרדכי' זי"ע, שביום ג' חשון התפלל מרן הס"ק זי"ע לפני התיבה לרגל הילולת זקנו הק' מרוזין זי"ע, והוסיף באמרו: "לכאורה ווייל עד האט געהייסן נאך אים" (לכאורה כי היה נקרא על שמו, כי לא נהג לעבור לפני התיבה בשאר הילולות זקניו הק' מכל הצדדים), בציינו שגם זה נחשב לחידוש ופלא, שבגלל שהס"ק היה נקרא על שמו עבר לפני התיבה לרגל היא"צ.

עוד סיפר מרן ה'תורת מרדכי' שהייתה שנה אחת שהמשמש בקודש הרה"ח ר' גבריאל יוסף שכטר ז"ל היה אבל בתוך השנה לאחד מהוריו, ובג' חשון סימן לו הס"ק לעבור לפני התיבה כי לא רצה להתפלל משום שר' יוסל גבאי היה 'חיוב' והוא קודם לו, אבל ר' יוסל שכטר נענה ואמר: "איין קדיש פון רבי' איז מער ווערד פון מיין גאנצע דאווענען" (קדיש אחד של הרבי הרבה יותר נחשב מכל התפילה שלי)... כיוון שכן, נענה לו הס"ק והתפלל לפני התיבה לרגל היא"צ של הרה"ק מרוזין.

כשהיה מספר מעשה זה, הוסיף הרבי ה'תורת מרדכי' ואמר: "ס'איז געווען א שטיקל העזה פון אים, אז דער זיידע זכרונו לברכה האט אים מכבד געווען, און ער האט זיך געטענ'עט" (היתה זו מעין העזה מצידו של ר' יוסל, כי זקני הק' כיבד אותו לעבור לפני התיבה והוא התווכח אתו)...

כיוצא בזה היה חוזר ואומר הרבה פעמים בהילולא של הרה"ק מרוזין ג' חשון כנזכר לעיל: "איין רוזין פלעגט מען זאגן אויף דעם טאג, אז עיצומו של יום מכפר" (בחצרות רוזין היה אומרים על יום זה שעיצומו של יום מכפר). (מרשימות הרה"ח ר' יעקב אהרן ווערצבערגער שליט"א משב"ק).

נודעת אמרתו המרטיטה של האדמו"ר הזקן הרה"ק רבי אברהם יעקב מסאדיגורה זי"ע על יומא דהילולא רבה של אביו מרן קדוש ישראל מרוזין זי"ע "עיצומו של יום מכפר", כאשר בכך ניתן טעם לשבח למעלתו של יום נשגב ומקודש זה שנחשב כיום הקדוש בתוככי אמוני עם סגולה. בס' 'אור ישראל' (אות ל) מביא שפעם אחת אצל מרן הס"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע ביום ג' חשון, היא"צ של זקינו הקדוש מרוזין זי"ע, התפלל לפני התיבה ואמר קדיש. אחרי התפילה אמר מרן הס"ק זי"ע: "אני מתפלל לפני התיבה ואומר קדיש 'לאחזוקי נפשאי בכהני'..."

הגה"צ אב"ד באנילא צ"ל מוסיף שם וכותב: "פירוש, כמו שאמר אב"י (חולין קלג). שנוטל מתנות כהונה בערב יום כיפור כדי להחזיק עצמו בכהני, שידעו שהוא כהן. כך מרן זי"ע אמר שהוא מתפלל כדי להחזיק עצמו שהוא נכד הרה"ק מרוזין זי"ע, ויקוים בו (תהלים קג, יז) "וחדס ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים", שזוכים צאצאי הצדיק שנשפע עליהם השפעות טובות בזכות הצדיק, ולא שהקדוש מרוזין זקוק לתפלתו וקדיש שלי"...

פעם אחרת נצפה מרן הס"ק זי"ע ביום ג' חשון יושב ולומד משניות. כשסיים ללמוד אמר למקורביו: "ודאי תתפללא, וכי זקני הק' מרוזין זי"ע זקוק ללימוד משניות שלי? אלא מובא בספרים הקדושים שכשלומדים משניות לעילוי נשמת נפטר שכבר בא אל תיקונו, עולה לימוד המשניות לטובתו של הלומד; אמנם מובטחני שהבנים שלי ילמדו משניות לעילוי נשמת, אבל מוטב אכין בעצמי צידה לדרך"... ('טובות זכרונות' עמ' צו).

יד סולדת בו

להילולת רבנו הק' מרן ה'צמח צדיק זי"ע
והרה"ק רבי ישראל מרזין זי"ע

אותם לרוויה, בבריאות שנותיהם ובחסדי הבורא הנגלים עליהם
דבר יום ביומו. למחרת הזמן בעל מלאכה, התריס תוקן ומנועול
חדש וחזק יותר הותקן בו. וחסל סדר המערכה.

שְפִיכַת לֵב, לְקָרֹב אֹהֶב

ימים מספר חלפו. בליל שישי הזמנו ר' אריה לייב וזוגתו ללגום
עוד מנת נחת יהודית. נכדו האברך הצעיר ר' משה גרינשטיין,
חתן חתנו ר' דוד צווייג, הגיע ברוך ד' אל המנוחה והנחלה וקבע
מושבו בדירת קבע בעיר בית שמש, ועתה מוזמנים הם לסעודת
חנוכת הבית בדירתו החדשה. "לפחות כעת אין לנו לדאוג, הגנב
כבר לא ימצא כאן מאומה" – מתבדח ר' ארי' לייב בבדיחה
מרירה וירושלמית טיפוסית שעה ששוב נועלים הם את הדלת
ויוצאים לאיטם אל תחנת האוטובוס.

הם נוקשים על דלת הבית החדש שבחלקו עדיין עטוף בניילון
שלא הוסר כל צרכו. נכדם המאושר פותח להם לרווחה. "זיידע
און באבע, קומט אריין", מכריז בחדווה. הסב מקדם לשלום את
פני הסבים האחרים שבאו הנה, מחותנו הרב צווייג אבי חתנו
ר' דוד, וסב נכדו הרב צדוק גרינשטיין.

המזוזות נקבעות בשעה טובה ומוצלחת, הכל נוטלים ידיהם
לסעודת המצוה והמחותנים משוחחים על דא ועל הא. וכי למה
ניתנו שמחות ליהודים אם לא שיפגשו בהם את מחותניהם ויעלו
זכרונות מערב עד בוקר?! אדהכי והכי, מוצא ר' ארי' לייב את
עצמו מספר למחותנו על דבר הגניבה העגומה שהיתה נחלתם
במוצאי שבת האחרונה. וביתם אשר נוער ורוקן כולו עד שאין
קצה חוט למצוא את הגנבים. "לפחות את מקלי נטלתי עמי לשבת,
כך נותר הוא לי לפליטה" סיים את דבריו בהלצה.

"נו, וכבר סיפרת את הסיפור?" נענה אליו ר' צדוק, מחותנו,
לאחר ששמע והבין והביע תמיהה והזדהות וצער ונענע בראשו
אנה ואנה לאות תוגה וזעזוע וגרונו הפיק אי-אלו אנחות כראוי.
"לאיזה סיפור כוונתך?" תוהה ר' ארי' לייב, והלא זה עתה
סיים את סיפורו על פרטיו ודקדוקיו וכוונותיו? "וכי אינך יודע
כי סגולה בדיקה לפענח נעלמים ולמצוא אבידות לספר את
הסיפור מהרבי הקדוש ה'צמח צדיק' מויזניץ? תוהה ר' צדוק.
"לא שמעתי זאת מעולם" אומר ר' ארי' לייב.

"כך מקובלני מהוריי, שהיו מספרים את הסיפור הזה בכל עת
מצוא, ורואים עין בעין את ישועת ד'" – קבע ר' צדוק. ומיד,
הציע עצמו ברצון לספר את הסיפור שבדוק ומנוסה שיועיל
למצוא את אבידתו הגנובה של ר' ארי' לייב.

כחכך ר' צדוק בגרונו, היטיב את שולי חולצתו, לגם לגימה
נוספת מכוס הסודה הקרירה שלפניו, ופתח בסיפור:

חֲלוֹן בִּתְקֵי, נֶעְקָר הָעֵתֶק

צעדיהם של ר' אריה לייב אייזן – יהודי של מעלה מירושלים
של מעלה – וזוגתו, התרוננו בשובם אל ביתם לאחר שבת בחיק
צאצאיהם בעיר הדרומית. מלאי נחת והודיה גורר ר' אריה לייב
את מזוודתם ופעילותיהם מתעקלות בסמטאות מאה שערים
הסבוכות. זוגתו מחישה את צעדיה וכבר מכינה את מפתחות
הכניסה לביתם שבקומת הרחוב באחד מבתי השכונה הירושלמית
עתיקת היום. אולם משנשלחה ידה לסובב את המנועול ולפתוח
את הדלת. ניבא לה ליבה רעות. עצרה לפתע והמתונה לבעלה
שיתקרב אל הדלת עם מזוודתו. רק אז סובבה את הדלת כדי
להיווכח כי חושיה המחודדים צדקו גם הפעם.

"היה כאן גנב" לאטה באימה משתקת עוד טרם ראתה בעיניה.
משהו בחלל האוויר גילה לה רז זה. ובפנותם כה וכה קרע המחזה
שלנגד עיניהם את שלותם. הסלון זרוע הרס עצום, הווירטניה,
אצורת האוצרות וכלי הכסף בני הדורות, מרוקנת וערומה מכל.
המגירות עקורות ותכולתן שפוכה על הרצפה. נשימתה נעצרה
והיא קרסה אל הכסא הקרוב, מנסה להסדיר את פעימות ליבה
המואצות.

לא ניכרו סימני פריצה, אולם היא ידעה מיד. מחווה באצבעה
המפוחד על הווילון המוסט קמעה. טרם צאתם בערב שבת היה
הווילון מתוח כל צרכו הדק היטב. הוא תמיד כך. ניכר כעת כי
מאן דהוא נגע בו והסיטו הלוח ושוב וניסה לסדרו שוב ברשלנות.
ואכן, מנעול חלון הסלון הרחב שנחבא מתחת לוויילון, שכדרכם
של חלונות ירושלמיים נוסטלגיים נטול סורגים היה ותחתיו
קבוע בו תריס ברזל עתיק וחרקני, פרוץ היה. רק בשבוע שחלף
התקינו בו מנועול חדש לאחר שהקודם החליד כולו.

בנם ר' מאיר שהוזעק מביתו הסמוך, ערך סיור בכל הבית
וחזר עם תובנות עגומות למדי. ממדי הגניבה עצומים. כלי כסף,
תכשיטים יקרי ערך, צרור כסף מזומן שטמון היה ליום סגרית.
שווי עצום. בעצם כל רכושם. המשטרה שהוזעקה יחד עם חוקר
זיהוי פלילי, שטחה את מסקנותיה הנוגות – אין כל טביעת אצבע.
גניבה מקצועית נטולת עקבות.

לעומת הנזק החומרי שנאמד כאמור בהון רב. התעגמה עליהם
נפשם בשל הזכרונות שהיו טמונים בהם בכליהם. את המנורה –
קיבל רבי אריה לייב מחותנו המנוח. פמוטי השבת העתיקים היו
ירושה מסבם עוד מלפני המלחמה והועלו בדרך לא דרך לארץ
הקודש בספינת המעפילים בסיפור השגחה מפעים. גביע 'אליהו
הנביא' של ליל הסדר עבר מדור לדור במשפחה. ועוד כהנה וכהנה.
הצדיק ר' אריה לייב את הדין, חזקו והתחזקו זה את זה
והתנחמו בירושות החיות שלהם, בנחת שצאצאיהם מרוויים

את פניו בהדרת כבוד. עד מהרה עמדו על עוצם גדולתו ולהב אשו, נסחפו ביקוד להבטו ונכבשו בהדר גאונו. מדי יום ביומו, ישב הרב וקיבל את צאן מרעיתו, הורה להם דבר ד' זו הלכה והדריכם בעצה ובתושיה.

וכפי שצפתה הרבנית מרוזין, היתה העניית והדלות אורח קבוע בביתם. אך את שמחת החיים לא נטלה מהם. היטב זכרה את דבר המזוודה אותה הטמינה לעצמה במקום סתר אך מעולם לא חשבה להשתמש בהם. חפצה בחיי האור של בעלה ולא נזקקה יותר למאומה. עמדה לימינו באמונה ואף הניפה ברמה פעולות חסד וצדקה כבירים והיתה לאם אוהבת לנשות העיר וזניצא.

'היה כאן גנב' לאטה באימה משתקת עוד טרם ראתה בעיניה. משהו בחלל האוויר גילה לה רז זה. ובפנותם כה וכה קרע המחזה שלנגד עיניהם את שלוותם. הסלון זרוע הרס עצום, הוויטרינה, אצורת האוצרות וכלי הכסף בני הדורות, מרוקנת וערומה מכל.

אל תגזע, פן תפגע

ויהי היום, ואל הרבי נכנס אחד מיהודי העיר, נכנס החדרה, סגר את הדלת, ופרץ בבכי תמרורים מטלטל לבבות: "רבי, הושיעני נא. הפריץ מאיים להשליכני אל הבור יען לא שילמתי את חוב ה'ארענדע' אשר חכרתי, בשל שנת גשמים וסערות עזה לא באה כל הכנסה אל הקרעטשמע". "כמה הוא סך החוב?" שאל הרבי. "חמשת אלפים רובלי זהב, רבי. הון עתק שאין לי שום דרך להשיג". הרבי ישב על מקומו, ולפתע ננער: "קרא נא לרבנית שתיכנס החדרה". הורה.

הרבנית נכנסה אל חדר בעלה הקדוש. והרבי פונה אליו ושואלה בעיניים חודרות: "המזוודה שהעניק לך אביך הקדוש, היכן היא? הביאי נא אותה אלי".

הרבנית נאלמה דום, מעולם לא סיפרה לבעלה את דבר המזוודה. מעולם לא ראה לא בעלה ולא שום איש אחר את המזוודה. נפעמה מרוח הקודש שבו, ובהערצתה את בעלה, מיהרה והביאה את המזוודה באין אומר ודברים.

"הא לך חמשת אלפי רובלים, לך ותן אותם לפריץ". מעניק הרבי את המזוודה ליהודי הניצב אצלו. והרבנית, שידעה והבינה זה מכבר כי אין להרהר אחר מעשי בעלה. לא הוציאה הגה מהפה. אץ רץ היהודי ושילם לפריץ את חובו בשמחה רבה. ויהי ממחרת. בקושי האיר היום ועלה השחר, ועל דלת היהודי נשמעות מהלומות עזות. היהודי שפותח את הדלת בבהלה, רואה לפניו את שליחי הפריץ "הפריץ זימן אותך אליו תיכף ומיד". "והלא שילמתי לו אמש את כל חובי?" תמה היהודי ברעדה ובבכיה.

"אל תשאל שאלות, הפריץ הורה שתבוא אליו תיכף ומיד". בלית ברירה, נלווה אליהם היהודי ובא לפני הפריץ. והפריץ מתהלך בטרקלינו אנה ואנה, בעצבנות וברעד איום ונורא. היהודי נעמד לפניו רועד וחרד. והפריץ מרים את קולו.

קחי צידה, לימי נדידה

לאחר נישואיו של הרבי ה'צמח צדיק' עם הרבנית מרים-מאניע, שהה תקופת 'קעסט' בבית חותנו הרב הקדוש מרוזין. שכידוע משופע היה בגינוני מלכות. גם על החתן הצעיר והרבנית הורעפו כל טוב ומאומה לא חסר מעל שולחנם.

ויהי היום, והחתן הצעיר נקרא אחר כבוד לשמש ברבנות העיר ויזניצא. לימים ייצא משם אורו לכל העולם כולו. בפקודת אביו הרבי ה'תורת חיים' מקאסוב, נטל בנו עליו את עול המשרה. יחד עם הרבנית ארזו מטלטליהם ונפרדו מחותנם לשלום, בצאתם לנדודים אל העיר ויזניצא הרחוקה והקטנה.

חילתה הרבנית מרוזין את פני בעלה מרוזין ואמרה: בתנו גדלה בביתנו ולא חסר לה מאומה. היא תתקשה לנדוד עם בעלה לעיר קטנה בחוסר כל. בעלה הקדוש איננו זקוק למאומה ודי לו בקב חרובין. אך היא – מי ידאג לה ולצרכיה?

נטל הרה"ק מרוזין מזוודה, ספר אל תוכה חמשת אלפי רובלי זהב טבין ותקילין. זימן את בתה אל חדרו ומסר לה את המזוודה בידה. "הא לך צידה לדרך" – אמר לה אביה הקדוש – "הכסף הזה מיועד עבורך בלבד, אנא טלי זאת עמך לבקשת אמך ליום שתזדקקי לו. אנא, אל תגלי לאיש – גם לא לבעלך – כי יש בידך את הממון הזה. בהכירי את בעלך, הוא יפזר הכל לצדקה ביום שיידע על כך".

את פקודת אביה שמרה. הטמינה את המזוודה בין מטלטליה האישיים, העגלה הועמסה. ובברכת פרידה נרגשת, נפרדו ה'צמח' והרבנית ויצאו לדרכם.

הגיע הרבי ה'צמח צדיק' לויזניצא, בני העיר הנרגשים קדמו

הא לך צידה לדרך, הכסף הזה מיועד עבורך בלבד, אנא טלי זאת עמך לבקשת אמך ליום שתזדקקי לו. אנא, אל תגלי לאיש כי יש בידך את הממון הזה. בהכירי את בעלך, הוא יפזר הכל לצדקה.

במנורת הכסף אנה ואנה, הפכה אותה מכל צידיה. וכמעט-הצעקה שכמעט-נפלטה מגרונה הוחנקה ברגע האחרון במאמץ רב. על התחתית היה חרוט, באותיות זעירות ובלתי מורגשות: "אייון..."

"במאמץ רב עשתה עצמה שלווה ורהוטה, ניגשה אל בעלה, כרומזת לו להתבונן מקרוב. ומשראה זאת, הורה לאשתו בניד עין לנעול את דלת הבית.

ומשננעלה הדלת, הרים הרב צווייג לפתע פתאום קול זעקה אדירה אל האיש:

"גנב!!! זה לא מסבך ולא מסבתך. זוהי סחורה גנובה." האיש ניסה לתפוס רגליו ולברוח. אולם נתקל בדלת הנעולה. בראש מושפל פנה אל בעל הבית ואמר לו: "זה לא אני, אני-אני-אני-אני רק השליח. זה חבר שלי."

"תן לי את הטלפון של חבר שלך"

מפוחד כולו חייג האיש לחברו, והושיט את הטלפון להרב צווייג. שלקח את הטלפון וצרח אל תוך השפופרת ללא הקדמות מיותרות: "תשמע, אני רוצה שעוד היום, תתייצבו בבית משפחת אייון בשכונת מאה שערים ותשיבו את כל הגניבה. אחרת המשטרה בעקבותיכם."

האיש החל לגמגם "קח את כל הסחורה" הוא מגמגם לר' דוד. אך ר' דוד מוסיף להזהיר: "אני לא לוקח דבר שייך לך, ושלא תעז לשחק משחקים. אני רוצה שאתם תלכו, תחזירו את הגניבה, תתוודו ותבקשו את סליחתם. יש לי את כל פרטיך, ואם תוך שעה אתה לא אצל משפחת אייון במאה שערים. המשטרה מקבלת את פרטיכם."

ליתר בטחון, הזמין ר' דוד דרייבר מאנ"ש, מכרו משכבר הימים, סיכם עמו כי הוא נועל את הדלתות ומוריד את הגנב רק בבית אייון, וירד עם הגנב לוודא כי הוא נכנס לרכב ונועל את הדלתות. משם, חייג הרב צווייג לבית המחותנים. ועדכן אותם בהתרחשויות המסעירות. ר' ארי' לייב הנרעש קרא לצאצאיו שיהיו עמו בשעת הופעת הגנבים, ועד להגעתם, סיפר להם בהתרגשות את כל השתלשלות העניינים, מסיפורו של רבנו ה'צמח צדיק' שסופר בידי הסב אמש, ועד לחזרה המופלאה היום, דווקא על ידי המחותן השני.

הגיעו הגנבים, פרקו בבושה את השלל בבית אייון. מלמלו מילות התנצלות ופרחו מן המקום כל עוד נשמתם בם. שוב חייג הטלפון, על הצג שוב המחותן: "רק דבר אחד לא הבנתי. מדוע חרטתם את שמכם על החנוכיה?"

"לא יאומן כי יסופר, התפעם ר' ארי' לייב. לפני שבועיים מסרתי את החנוכיה לתיקון. והצורך, כדי שלא יתבלבל בין עשרות החנוכיות שנמסרו לו, הציע לחרוט באותיות זעירות ובלתי מורגשות את שמנו." - - -

[הסיפור פורסם בגליון 'באלייטונג' מפי בעל המעשה]

"רואה שם, ליד הדלת את המזוודה שלך? קח אותה, ולך מכאן. קח את כספך מכאן ואל תשלם לי פרוטה אחת, העיקר שתלך מכאן." היהודי נאלם דום. לבלתי יכולת להניע אבר. בקושי רב לקח את המזוודה בידו. והרים אל הפריץ עיניים שואלות. "אתה עוד משתנה כאן? לך כבר. אחרת הוא יכה אותי מכות אכזריות. הזקן היהודי."

"מה קרה? איזה זקן?" התפלא היהודי. "אינני יודע מי הוא" - השיב הפריץ בבהלה - "רק זאת אדע. אמש אחר שנתת לי את המזוודה, נשכבתי לישון. בא אלי יהודי זקן, רדף אחרי עם מקלו והכה אותי במכות אכזריות" השב את כספה של בתי' הוא זעק 'שלא תהיך לגעת בו'. כמה שנסייתי להרדם, הוא שב והופיע בחלום ואיים עלי שוב ושוב. כעת, קח את הכסף וברח לך מכאן." אץ רץ היהודי, נרגש כולו, אל בית ה'צמח צדיק'. "רבי, הנה המזוודה של הרבי, הפריץ החזיר לי אותה ומחל לי על החוב", סיפר בהתרגשות בקול רועד את דבר הפריץ.

שוב קרא הרבי לרבנית: "הא לך את מזוודתך שנתן לך אביך, הסירי דאגה מליבך. חס ושלום לא התכוונתי לרגע ליטול את כספך. היטב ידעתי כי הפריץ לא יוכל לגעת לרעה בממון שהתקדש ע"י אביך."

ר' צדוק סיים את סיפורו, וברך בחום: "כפי שאמרתי, מקובלני שסיפור מעשה זה מועיל למציאת אבדה. ויהי רצון שגם אבידתכם שלכם תושב במהרה." המסיבה המרגשת תמה והכל שבו אל בתיהם בלחיצות ידיים מרגשות וברכות כי ישמע בבית זה קול ששון וקול שמחה און מ'זאל זיך טרעפן אויף שמחות.

ויהי ממחרת. המחותן הרב צווייג השכים ביום שישי לעבודת יומו כסוחר עתיקות. ישוב היה בקיטונו בביתו שבירושלים ועסוק במדידת ערכם של כמה פריטים חדשים שהגיעו אל ידיו. כשדפיקות נשמעו בפתח דלתו. "שמעתי שכבודו סוחר עתיקות" אמר ההלך בדלת. טיפוס בעל שיער מגודל, כיפת ענק זמנית מוטלת עליהם, משקפי שמש כהים מכסים חצי מפרצופו, ובידו שק שחור גדול.

"אכן כן."

"שמי יונתן" - אמר הלה - "סבא שלי נפטר והשאיר אחריו פריטים שאני מעוניין למכור אותם" אמר ההלך, "האם תרצה להעיף מבט?"

הרב צווייג הנהן בראשו, והלה הוכנס אל הסלון, פורש על השולחן את שלל הפריטים שבידיו. והשלל נוצץ למדי. שכלל חנוכיה עתיקה, פמוטי זהב עתיקים, מלחיה עתיקה, כוס של אליהו, ועוד ועוד.

רעייתו של הרב צווייג שנכנסה אל הסלון, הביטה בשלל המוצג לראווה על השולחן, ופלטה לבעלה באידיש: "דאס קוקט מיר נישט אויס פון איין זיידע, דאס איז זיכער נישט קיין ריינע סחורע..." ניגשה הרעיה אל השולחן והחלה מתבוננת בסחורה. מביטה